

Q1

גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים

[קישור לדוח נגיש](#)

סיכון מניות	17
סיכון נזילות	18
יחס כיסוי הנזילות – טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)	18
סיכון נזילות – גילוי איכותי וגילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA)	19
סיכונים נוספים	20
סיכון תפעולי	20
סיכונים אחרים	21
תוספות	23
נספח: מילון מונחים	24

גילוי נוסף לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים – רשימת לוחות	3
יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים נכסי סיכון	4
יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)	4
רקע כללי ועקרונות כללים לדיווח	5
גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים	5
הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים	5
סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)	6
מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו שאיננו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3	6
הון ומינוף	6
הרכב ההון	7
הלימות ההון	7
יחס המינוף	7
השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)	8
גילוי על יחס המינוף (LR2)	8
סיכון אשראי	9
איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)	9
שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)	10
הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (CR5)	11
הקצאת הון בגין התאמות שערך לסיכון אשראי (CCR2) (CVA)	12
סיכון שוק	13
סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)	17
סיכון ריבית (IRRBB) בתיק הבנקאי	17

גילוי נוסף לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - רשימת לוחות

עמוד

4	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
6	סקירת נכסי סיכון משוקלים (OV1)
7	רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון
8	השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
8	גילוי על יחס המינוף (LR2)
9	איכות האשראי של חשיפות אשראי
10	שיטות להפחתת סיכון אשראי - גילוי כמותי
11	חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון
12	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
12	הקצאת הון בגין התאמות שערור לסיכון אשראי (CCR2) (CVA)
13	הקשר בין סעיפי מאזן לבין פוזיציות שנכללו בגילוי על סיכון השוק
14	פירוט החשיפה הקבוצתית והמגבלות - במדד רגישות השווי הכלכלי לשינויים מקביליים של עקומי הריבית ב-100 נק' בסיס (מודל ה-EVE)
14	פירוט החשיפה הקבוצתית והמגבלות - ירידת השווי החשבונאי בתרחישי ביניים
14	פירוט החשיפה במונחי ה-VaR הכולל
15	פירוט החשיפה במונחי ה-VaR על פעילות המסחר
15	התפלגות השקעת ההון בפועל ביחס למגבלות שנקבעו (הנתונים מוצגים ביחס להון)
16	נתונים (חשבונאיים) אודות היקפי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, של הבנק והחברות המאוחדות שלו
17	פירוט הקצאת ההון לסיכונים השוק לפי הגישה הסטנדרטית
18	יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)
19	פירוט מבנה כרית הנזילות
19	התפלגות יחס כיסוי הנזילות לפי ישויות משפטיות בקבוצה (ממוצע לרבעון רביעי)
20	נכסים זמינים ולא מוגבלים

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 15 במאי 2019, במסגרת אישור הדוח לרבעון ראשון 2019, הוחלט לאשר ולפרסם את הדיווח בנושא "הגילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים". למידע רלבנטי נוסף, יש לעיין בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, הן בדוח שנתי 2018 והן בדוח רבעון ראשון 2019 וכן במסמך "הגילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם במסגרת דוח שנתי 2018.

● יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי

סיכון

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

31.3.2018	30.6.2018	30.9.2018	31.12.2018	31.3.2019	
במיליוני שקלים חדשים					
					הון זמין
16,180	16,642	16,990	17,504	17,966	הון עצמי רובד 1
16,007	16,390	16,751	17,284	17,762	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
16,892	17,354	17,702	18,216	18,500	הון רובד 1
16,007	16,390	16,751	17,284	17,762	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
22,033	22,549	22,899	23,356	23,186	הון כולל
18,645	19,081	19,444	20,000	20,543	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
					נכסי סיכון משוקלים
164,313	169,409	169,503	170,921	176,646	סך הכל נכסי סיכון משוקלים
					יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים
9.85	9.82	10.02	10.24	10.17	יחס הון עצמי רובד 1
9.74	9.67	9.87	10.11	10.05	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
10.28	10.24	10.44	10.66	10.47	יחס הון רובד 1
9.74	9.67	9.87	10.11	10.05	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
13.41	13.31	13.51	13.67	13.13	יחס הון כולל
11.35	11.25	11.45	11.70	11.63	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
9.18	9.18	9.19	9.19	9.19	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
0.57	0.64	0.83	1.05	0.98	יחס הון עצמי רובד 1 מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים
255,319	257,743	259,412	264,000	264,166	סך החשיפות (במיליוני שקלים חדשים)
6.6	6.7	6.8	6.9	7.0	יחס המינוף (באחוזים)
6.3	6.4	6.5	6.5	6.7	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
					יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים
46,131	46,038	43,164	42,830	43,860	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
34,133	34,097	34,519	34,326	32,886	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
135.1	135.0	125.0	124.8	133.4	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

רקע כללי ועקרונות כללים לדיווח

רקע כללי: הדוח שלהלן ("דוח הסיכונים") הוכן בהתאם להוראות הדיווח של המפקח על הבנקים בדבר "דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

בדוח זה יושמה לראשונה במלואה הוראת הדיווח המעודכנת שפורסמה במסגרת החוזר בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו-2018", בהתייחס לדוח רבעוני. יצוין כי בהוראה המעודכנת הוגדרה באופן מפורש תדירות דרישות הגילוי הכמותיות והאיכותיות. כיוון שחלק ניכר מדרישות הגילוי הוגדרו כדרישות בתדירות שנתית בלבד, יש לעיין בדוח זה יחד עם דוח הסיכונים שפורסם במסגרת דוח שנתי 2018. לפרטים נוספים, ובכלל זה פרטים בדבר "עקרונות כלליות לדיווח", ראו דוח הסיכונים שפורסם במסגרת דוח שנתי 2018 (עמ' 5).

עקרונות כללים לדיווח. לקראת פרסום דוח הסיכונים הראשון, במסגרת דוח שנתי 2015, נקבעו עקרונות כלליים לדיווח, אשר תוקפו ועודכנו במסגרת ההיערכות ליישום הוראת הדיווח המעודכנת, והכל בכפוף להוראות הדיווח.

- דוח הסיכונים הינו חלק אינטגרלי מהדוח השנתי, ובהתאמה יחולו לגביו התהליכים החלים על הדוח השנתי (ובכלל זה: בקורת ונהלים לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX), הצהרות המנכ"ל והחשבונאי הראשי על הגילוי);
- כדי להעמיד דיווח ראוי, ולמנוע חזרות על פרטים, נקבע כי מסמך הגילוי העיקרי בתחום ניהול הסיכונים יהיה דוח הסיכונים. בנושאים בהם נדרש גילוי בשני המסמכים - הגילוי הנרחב יינתן בדוח הסיכונים ואילו בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה יובא תקציר מצומצם ביותר, ותיכלל הפניה לדוח הסיכונים. בנושאים בהם ישנן דרישות גילוי ספציפיות המתייחסות לפרק "סקירת הסיכונים" - הגילוי יינתן בדרך כלל רק בפרק זה;
- אוכלוסיית הסיכונים אליה יתייחס הבנק תהיה בהלימה לסיכונים שזוהו והוצגו במסגרת תהליך הערכת הנאותות ההונית (ה-ICAAP);
- הגילויים יתארו את הפעילויות העיקריות של הקבוצה ואת הסיכונים המשמעותיים, תוך התבססות על נתונים ומידע רלבנטיים;
- הגילויים יכללו מידע איכותי ומידע כמותי מספיק על התהליכים של הקבוצה לצרכי זיהוי, מדידה וניהול של הסיכונים. רמת הפירוט של גילויים אלה תהיה מידתית;
- על מנת לסייע למשתמשים להבין בצורה טובה יותר את הסיבולת לסיכון/תיאבון לסיכון של הקבוצה, הגילויים יהיו גמישים בצורה שתאפשר לשקף את האופן שבו ההנהלה הבכירה והדירקטוריון מעריכים ומנהלים סיכונים ואסטרטגיה באופן פנימי בארגון;
- נקבע מנגנון בעל אופי בקרתי, להבטיח נאותות ורלבנטיות הגילויים שייכללו בדוח, על בסיס תהליכי העבודה המיושמים במסגרת הערכת הנאותות ההונית (ה-ICAAP) ובמסגרת הכנת מסמך הסיכונים הרבעוני;
- תינתן תשומת לב לשינויים מהותיים במיוחד בנתונים, ולבחינת הצורך במתן הסברים לשינויים אלה.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים

לפרטים בדבר פרופיל הסיכון של קבוצת דיסקונט ולפרטים בדבר טבלת גורמי סיכון, ראו בפרק ג' לדוח הדירקטוריון וההנהלה - "סקירת הסיכונים" בדוח שנתי 2018 (עמ' 47-48, 76-78).

טיטות והוראות שפורסמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2019

- טיטות עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 353 בדבר בקרה על הנפקת ערבויות על ידי תאגיד בנקאי.** ראו להלן סיכון אשראי.
- טיטות עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בדבר ניהול סיכון אשראי.** ראו להלן סיכון אשראי.
- טיטות עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.** ראו להלן סיכון אשראי.
- הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי.** ראו להלן סיכון אשראי של צד נגדי.
- עדכון קובץ שאלות ותשובות ליישום צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין 411 בחברות כרטיסי האשראי.** ראו להלן סיכון ציות.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים

הבנק רואה בסיכונים המודל העסקי, סיכונים סייבר ואבטחת מידע, סיכונים מודלים, היבטי הגנת הפרטיות וסיכון התנהגותי, סיכונים מובילים ומתפתחים המהותיים ביותר. בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא חלו שינויים מהותיים בעניין זה. לפרטים נוספים, ראו בדוח הסיכונים, אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (עמ' 13-14).

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

דרישות הון מזעריות	נכסי סיכון משוקללים			
	31.03.2019	31.12.2018	31.03.2019	
במיליוני שקלים חדשים				
	19,151	145,972	150,916	סיכון אשראי גישה סטנדרטית
	386	2,811	3,044	סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
	178	1,441	1,406	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
	15	69	119	חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
	538	4,229	4,241	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
	20,268	154,522	159,726	סך הכל סיכון אשראי
	461	3,412	3,635	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
	1,686	12,987	13,285	סיכון תפעולי
	22,415	170,921	176,646	סך הכל

גילוי על הקשר בין המאזן לבין רכיבי ההון הפיקוחי

לפרטים בדבר התאמות הנדרשות בין המאזן בדוחות הכספיים שפורסמו ובין רכיבי ההון הפיקוחי, ראו בדוח הסיכונים אשר פורסם במסגרת דוח שנתי 2018 (עמ' 88-96).

מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

לפרטים בדבר ריכוז של תנועות ושינויים בנכסים משוקללים בסיכון ובדבר הקשר בין נכסים משוקללים בסיכון לבין הפעילויות העסקיות והסיכונים המתייחסים, בהתאם למגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ראו בדוח הסיכונים אשר פורסם במסגרת דוח שנתי 2018 (עמ' 15-16).

• הון ומינוף

התפתחויות עיקריות ברבעון הראשון של שנת 2019

הירידה ביחס הון עצמי רובד 1 ברבעון הראשון של שנת 2019 נבעה, בעיקר, מעליה באשראי במהלך הרבעון, בהתאם למיקודים בתוכנית האסטרטגית המעודכנת.

הרכב ההון

רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון

מבוקר	בלתי מבוקר		
31 בדצמבר	31 במרס	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים			
א. הון עצמי רובד 1			
17,669	16,378	18,145	הון עצמי
(222)	(202)	(219)	הבדלים בין ההון העצמי לבין הון עצמי רובד 1
17,447	16,176	17,926	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים			
160	160	160	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
3	7	3	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים
163	167	163	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
220	171	203	סך-הכל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
17,504	16,180	17,966	סך הכל הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
ב. הון רובד 1 נוסף			
712	712	534	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
712	712	534	סך הכל הון רובד 1 נוסף לאחר ניכויים
ג. הון רובד 2			
3,135	3,221	2,612	מכשירים לפני ניכויים
1,932	1,854	1,997	הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
73	66	77	זכויות מיעוט בחברת בת
5,140	5,141	4,686	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
-	-	-	ניכויים
5,140	5,141	4,686	סך-הכל הון רובד 2

לפרטים בדבר הקשר בין המאזן לבין רכיבי ההון הפיקוחי, ראו בדוח הסיכונים אשר פורסם במסגרת דוח שנתי 2018 (עמ' 88-96).

הלימות ההון

לפרטים בדבר "הערכת הלימות ההון" ובדבר "תהליך תכנון ההון", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 18-21).

יחס המינוף

כללי. יחס המינוף מוגדר כמידת ההון מחולק במדידת החשיפה. ההון לצורך המדידה הוא הון רובד 1. מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים (לפרטים בדבר הגורמים שעשויים להשפיע על יחס המינוף, ראו ביאור 25 סעיף 2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018, עמ' 174).

השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

31 בדצמבר		31 במרס		
2018	2018	2019		
במיליוני שקלים חדשים				
239,176	228,782	239,440		סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-		ההתאמות בגין השקעות ביטוחים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-		ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
369	(56)	(464)		התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	532	100		התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
22,798	24,501	23,353		התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
1,657	1,560	1,737		התאמות אחרות
264,000	255,319	264,166		חשיפה לצורך יחס המינוף

גילוי על יחס המינוף (LR2)

31 בדצמבר		31 במרס		
2018	2018	2019		
במיליוני שקלים חדשים				
232,917	222,408	232,176		חשיפות מאזניות
(160)	(160)	(160)		נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות והפרשה קבוצתית) סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
232,757	222,248	232,016		סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים				
2,039	1,830	1,186		עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
2,066	1,602	1,766		סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-		גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים המאזניים בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	-		ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
-	-	-		רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח
-	-	-		סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-		קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
4,105	3,432	2,952		סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך				
4,340	4,606	5,745		נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-		סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	532	100		חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-		חשיפות בגין עסקאות כסוכן
4,340	5,138	5,845		סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
חשיפות חוץ מאזניות אחרות				
87,673	84,914	90,033		חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(64,875)	(60,413)	(66,680)		התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
22,798	24,501	23,353		פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות				
18,216 ⁽¹⁾	16,892 ⁽¹⁾	18,500 ⁽¹⁾		הון רובד 1
264,000	255,319	264,166		סך החשיפות
יחס מינוף				
6.9	6.6	7.0		יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

הערה:
(1) הון רובד 1 וסך החשיפות מוצגים לאחר ההקלה שנתן הפיקוח בגין תוכניות התייעלות.

סיכון אשראי

סיכון אשראי הינו סיכון לפגיעה מהותית בשווי הקבוצה וביכולתה להשיג את יעדיה כתוצאה מהרעה ביכולת של לווה או צד נגדי לעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק, בחלקן או במלואן.

למידע כללי על איכות סיכון האשראי (CRA), ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (עמ' 23-28).

טיוטות והוראות שפורסמו ברבעון הראשון של שנת 2019

טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 353 בדבר בקרה על הנפקת ערבויות על ידי תאגיד בנקאי. טיוטה מיום 16 באפריל 2019, אשר נועדה להסיר חסמים ולאפשר חדשנות טכנולוגיות מעודכנת, כך שלאחר אישורה תתאפשר הנפקת ערבות בנקאית על מדיה דיגיטאלית.

טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בדבר ניהול סיכון אשראי. בטיוטה מיום 12 בפברואר 2019 מוצעים קריטריונים נאותים לאישור אשראי- בהתייחס לסעיף הקובע כי תאגיד בנקאי נדרש להבין למי הוא מעמיד אשראי, הובהר כי לפני אישור אשראי יש לקחת בחשבון את איכות הממשל התאגידי של הלווה. בנוסף, מוצע לקבוע פטור מדוח כספי- תאגיד בנקאי יהיה רשאי לרכוש אשראי במסגרת עסקת ניכיון חייבים מקומית, עד לסכום של 10 מיליון ש"ח, גם אם אין בידו דוח כספי מעודכן של החייב, בהתקיים תנאים מפצים כמפורט בטיוטה (לרבות ביטוח אשראי). כיום הפטור מדוח כספי מתייחס לחייבים במסגרת עסקת ניכיון בינלאומית בלבד.

טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים. בהמשך לפרסום הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 330 העוסקת בניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך, מוצע בטיוטה מיום 12 בפברואר 2019 לעדכן את מגבלת הריכוזיות של לוויים ושל קבוצת לוויים העוסקים בפעילות ספקולטיבית.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

איכות האשראי של חשיפות אשראי

יתרות ברוטו				
הפרשות להפסדי אשראי	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	
יתרות נטו	או ירידות ערך			
במיליוני שקלים חדשים				
ליום 31 במרס 2019				
171,707	2,273	171,913	2,067	חובות, למעט איגרות חוב
32,484	-	32,403	81	איגרות חוב
87,083	181	87,220	44	חשיפות חוץ מאזניות
291,274	2,454	291,536	2,192	סך הכל
ליום 31 במרס 2018				
154,189	2,083	153,910	2,362	חובות, למעט איגרות חוב
30,060	-	30,019	41	איגרות חוב
83,027	194	83,071	150	חשיפות חוץ מאזניות
267,276	2,277	267,000	2,553	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2018				
166,958	2,248	167,138	2,068	חובות, למעט איגרות חוב
34,404	-	34,325	79	איגרות חוב
85,420	176	85,529	67	חשיפות חוץ מאזניות
286,782	2,424	286,992	2,214	סך הכל

לפרטים בדבר שינויים במלאי החובות הפגומים (CR2) ולגילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB), ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (עמ' 29-38).

דרישות גילוי איכותיות בנוגע לשיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC)

לפרטים בדבר הפחתת סיכון אשראי ובדבר הפחתת הסיכון בגין ריכוזיות, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (עמ' 38-39).

שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)

שיטות להפחתת סיכון אשראי - גילוי כמותי

מובטחים								לא מובטחים		
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות				מזה: על ידי ביטחון				סך הכל יתרה	סך הכל יתרה	
מזה: על ידי נגזרי אשראי	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	מזה: סכום יתרה מאזנית מובטח	
במיליוני שקלים חדשים										
ליום 31 במרס 2019										
-	-	4,931	4,931	7,338	23,959	12,269	28,890	142,817		חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	32,484		איגרות חוב
-	-	4,931	4,931	7,338	23,959	12,269	28,890	175,301		סך הכל
-	-	-	-	7	47	7	48	1,226		מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר
ליום 31 במרס 2018										
-	-	3,728	3,728	9,012	22,339	12,740	26,067	128,122		חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	30,060		איגרות חוב
-	-	3,728	3,728	9,012	22,339	12,740	26,067	158,182		סך הכל
-	-	-	-	27	149	27	149	1,407		מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר
ליום 31 בדצמבר 2018										
-	-	4,761	4,761	8,313	24,285	13,074	29,046	137,912		חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	34,404		איגרות חוב
-	-	4,761	4,761	8,313	24,285	13,074	29,046	172,316		סך הכל
-	-	-	-	20	57	20	57	1,222		מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (CR5)

חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון

סך הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני שקלים חדשים									
ליום 31 במרס 2019									
43,709	-	551	-	-	11	-	146	43,001	ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,539	-	-	-	-	2	-	6,277	1,260	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
9,916	-	25	-	-	88	-	9,803	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
93,340	136	84,993	-	-	889	-	7,322	-	תאגידים
29,985	-	387	29,598	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,852	-	67	13,785	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
33,662	-	590	9,777	2,499	9,605	11,191	-	-	בביטחון נכס למגורים
1,572	-	1,572	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,338	827	511	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
7,926	1,047	3,876	-	-	-	-	182	2,821	נכסים אחרים
984	657	327	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין מניות
242,839	2,010	92,572	53,160	2,499	10,595	11,191	23,730	47,082	סך הכל
ליום 31 במרס 2018									
51,486	-	415	-	-	32	-	1,963	49,076	ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,576	-	-	-	-	2,182	-	4,405	989	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
7,926	-	50	-	-	2,194	-	5,682	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
84,248	140	75,935	-	-	565	-	7,608	-	תאגידים
27,916	-	99	27,817	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,449	-	15	13,434	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
29,363	-	484	10,473	-	7,642	10,764	-	-	בביטחון נכס למגורים
1,554	-	1,554	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,714	1,042	672	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
7,286	859	3,399	-	-	-	-	3	3,025	נכסים אחרים
879	594	285	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין מניות
232,518	2,041	82,623	51,724	-	12,615	10,764	19,661	53,090	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2018									
48,495	-	551	-	-	11	-	227	47,706	ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,931	-	-	-	-	2	-	6,638	1,291	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
8,529	-	54	-	-	64	-	8,411	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
89,982	153	81,377	-	-	758	-	7,694	-	תאגידים
29,674	-	150	29,524	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,699	-	48	13,651	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,818	-	472	9,919	1,996	9,244	11,187	-	-	בביטחון נכס למגורים
1,559	-	1,559	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,329	816	513	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
7,586	951	3,800	-	-	-	-	4	2,831	נכסים אחרים
982	878	104	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין מניות
241,602	1,920	88,524	53,094	1,996	10,079	11,187	22,974	51,828	סך הכל

סיכון אשראי של צד נגדי

לגילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA), ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 42-43).

טיוטות והוראות שפורסמו ברבעון הראשון של שנת 2019

הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי. במכתב מיום 1 באפריל 2019, הודיע הפיקוח על הבנקים כי בכונתו להכניס לתוקף את ההנחיות בנושא "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי", כפי שפורסמו בחודש מרס 2014 על ידי ועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS), המחליפה את הגישות המפורטות בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 2013 המבוססות על מודלים שאינם פנימיים. זאת, ביום 1 ביוני 2021, או שנה לאחר תאריך היישום בפועל באיחוד האירופי, לפי המאוחר. הפיקוח הודיע כי, כחלק מההיערכות ליישום, בכונתו לקיים ישיבות עבודה עם התאגידים הבנקאיים לצורך דיון בסוגיות שעולות ובתוצאות סקר ההשפעה הכמותית (QIS) שהועבר לפיקוח. הבנק החל להיערך ליישום ההנחיות.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שיחלוף	
במיליוני שקלים חדשים				
ליום 31 במרס 2019				
1,334	2,353	1,472	1,154	שיטת החשיפה הנוכחית
1,488	2,313	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך SFT)
2,822	4,666	1,472	1,154	סך-הכל
ליום 31 במרס 2018				
1,396	2,738	1,337	1,799	שיטת החשיפה הנוכחית
2,399	3,081	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך SFT)
3,795	5,819	1,337	1,799	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2018				
1,821	3,058	1,708	1,959	שיטת החשיפה הנוכחית
820	1,595	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך SFT)
2,641	4,653	1,708	1,959	סך-הכל

הקצאת הון בגין התאמות שערור לסיכון אשראי (CCR2) (CVA)

RWA	EAD לאחר CRM	
במיליוני שקלים חדשים		
ליום 31 במרס 2019		
1,406	2,524	סך כל התיקים שמחושבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית
ליום 31 במרס 2018		
1,460	3,084	סך כל התיקים שמחושבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית
ליום 31 בדצמבר 2018		
1,441	3,167	סך כל התיקים שמחושבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

הגידול בהקצאת הון בגין התאמת שיעור לסיכון אשראי נובע מגידול בפעילות בנגזרים מול לקוחות.

סיכון שוק

לגילוי איכותי כללי בדבר סיכוני שוק (MRA), ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 47-49).

גילוי כמותי

(1) מגבלות הדירקטוריון

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 49).

(2) החשיפה לסיכון ריבית

כללי

הסיכון להפסד כתוצאה מתזוזות מקבילות ולא מקבילות, בעקום התשואה, וההשפעה של האופציונליות הגלומה במכשירים פיננסיים שונים.

הקשר בין סעיפי מאזן לבין פוזיציות שנכללו בגילוי על סיכון השוק

הקבוצה מבחינה בין שני סוגים של תיקים: תיק למסחר ותיק בנקאי. תיקים אלה נבדלים באופי חשיפתם לסיכוני שוק ומכאן גם בכלי הניהול המשמשים לניהול סיכוני השוק שלהם.

- התיק למסחר מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות עם כוונת מסחר או מתוך כוונה להרוויח בטווח הקצר. פוזיציות אלו יהיו סחירות ושניתן לגדרן באופן מלא. ככלל, התיק למסחר מרוכז בחדר עסקות ובתיקי האג"ח למסחר שביחידת הנוסטרו.
- התיק הבנקאי - מכלול הנכסים וההתחייבויות המאזניים והפריטים החוץ מאזניים של הקבוצה אשר אינם נכללים בתיק למסחר. מדדי הסיכון המשמשים לניהול סיכון הריבית הכולל מוצגים באופן מפורט בסעיף מידע נוסף על החשיפה לסיכוני שוק להלן. המודלים המשמשים לניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי בלבד מוצגים באופן מפורט בפרק סיכון ריבית (IRRBB) בתיק הבנקאי להלן.

הקשר בין סעיפי מאזן לבין פוזיציות שנכללו בגילוי על סיכון השוק

השפעת 100 ₪ ליום 31 בדצמבר 2018	השפעת 100 ₪ לטווח הרבעון הראשון 2019	התחייבויות	השפעת 100 ₪ ליום 31 בדצמבר 2018	השפעת 100 ₪ לטווח הרבעון הראשון 2019	נכסים
31.12.18	31.3.19		31.12.18	31.3.19	
במיליוני שקלים חדשים					
720	765	פקדונות	1,726	1,825	אשראי
244	228	כתבי התחייבות	1,028	1,045	תיק ניירות ערך זמין למכירה
175	191	חוץ מאזני (נגזרים)	27	50	תיק ניירות ערך למסחר
1,036	1,071	פרישת עו"ש	188	201	תיק ניירות ערך לפדיון
266	259	זכויות עובדים			חוץ מאזני (נגזרים)
1	-	אחר	47	48	אחר
2,444	2,514	סך-הכל	3,016	3,170	סך-הכל

(3) מידע נוסף – מודלים ומדדי סיכון

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 51).

מדדים ראשיים בניהול

מדד רגישות השווי הכלכלי לשינויים בריבית. לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 51-52).

פירוט החשיפה הקבוצתית והמגבלות - במדד רגישות השווי הכלכלי לשינויים מקביליים של עקומי הריבית ב-100 נק' בסיס (מודל ה-EVE)

לתקופה שהסתיימה ב			
31.12.2018		31.3.2019	
חשיפה מקסימלית במהלך 2018	סוף שנת 2018	חשיפה מקסימלית במהלך הרבעון הראשון	סוף רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים			
(572)	(572)	(656)	(656)
	(765)		(788)
UP 100	UP 100	UP 100	UP 100
			חשיפה בפועל
			מגבלת דירקטוריון
			התרחיש בו נמדדה החשיפה

מדד רגישות השווי החשבונאי לשינויים בשווי החשבונאי בתרחישי ביניים. לפורטים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 52).

פירוט החשיפה הקבוצתית והמגבלות - ירידת השווי החשבונאי בתרחישי ביניים

לתקופה שהסתיימה ב			
31.12.2018		31.3.2019	
חשיפה מקסימלית במהלך 2018	סוף שנת 2018	חשיפה מקסימלית במהלך הרבעון הראשון	סוף רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים			
(603)	(603)	(693)	(640)
	(850)		(875)
			חשיפה בפועל
			מגבלת דירקטוריון

מדדים ומודלים נוספים

הערך הנתון לסיכון VaR (Value at Risk)

ה-VaR על כלל המאזן. ה-VaR על כלל התיק (הבנקאי והתיק למסחר) מחושב בתדירות חודשית. בתחילת שנת 2018 עבר הבנק לחישוב בשיטה ההיסטורית, ברמת ביטחון של 99% ולאופק זמן של חודש. הדירקטוריון קבע מגבלה לפיה ה-VaR של הקבוצה לא יעלה על 3.5% מההון. ברבעון הראשון של שנת 2019 לא נרשמו חריגות ממגבלה זו. אומד סיכון זה משמש כאחד מאומדי הסיכון לרבות החשיפה של הקבוצה בתיק הבנקאי ובתיק למסחר לסיכונים השוק. ההתייחסות הניהולית אליו הינה משנית. לעומתו, מודגשת יותר חשיבותם של מבחני הרגישות ותרחישי הקיצון במסגרת הניהול השוטף של סיכונים השוק. לפורטים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 52-53).

פירוט החשיפה במונחי ה-VaR הכולל

לתקופה שהסתיימה ב			
31.12.2018		31.3.2019	
חשיפה מקסימלית במהלך השנה	סוף תקופת הדיווח	חשיפה מקסימלית במהלך הרבעון	סוף תקופת הדיווח
באחוזים %			
1.8%	1.8%	1.7%	1.5%
3.0%	3.0%	3.0%	3.0%
			חשיפה בפועל
			מגבלת דירקטוריון

ה-VaR של פעילות המסחר. ה-VaR על פעילות המסחר מחושב בתדירות יומית בשילוב של שיטה פרמטרית ותרחיש קיצון, ברמת ביטחון של 99% ולאופק זמן של יום אחד ושל 10 ימים. הדירקטוריון קבע מגבלות ספציפיות על ה-VaR של פעילות המסחר. ברבעון הראשון של שנת 2019 לא נרשמו חריגות ממגבלה זו. אומד זה משמש כאחד מכלי הניהול המרכזיים של פעילות המסחר.

פירוט החשיפה במונחי ה-VaR על פעילות המסחר

לסוף רבעון ראשון שהסתיים ביום 31 במרץ		לסוף השנה	
2019		2018	
חשיפה מקטימלית במהלך הרבעון	סוף הרבעון	חשיפה מקטימלית במהלך השנה	סוף השנה
11.9	17.5	21.4	10.2
54	54		

ה-VaR חושב עבור 10 ימי עסקים ובהסתברות של 99%.

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 53). לפרטים בדבר ניתוח הפסדים בתרחיש קיצון (Stress Tests) ובדבר ניתוח הכנסות הריבית הצפויות ה-NII (Net Interest Income) וה-EaR (Earning at Risk), ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 53-54).

(4) חשיפת אינפלציה ושערי חליפין

חשיפות האינפלציה ושערי חליפין של הבנק מתבצע בראיה כלכלית, תוך התייחסות להשלכות החשיפה גם על התנודתיות החשבונאית במקרים בהם קיימת אי התאמה בין הראיה החשבונאית לכלכלית. מדידת הסיכון מתבצעת באמצעות חישוב עודף/חסור הנכסים על ההתחייבויות לאחר הכללת תיקונים כלכליים.

ניהול החשיפות בפועל מתבצע בתדירות יומית על בסיס הפוזיציות הכלכליות במגזרי ההצמדה ובמטבעות השונים, אשר שונות מהפוזיציות החשבונאיות אותן ניתן לראות בביאור 32 לדוחות הכספיים. השינוי העיקרי נובע מהעברת מגזרי הצמדה של ההתחייבויות הפנסיוניות בגין שכר וזכויות עובדים נוספות (מן המגזר השקלי במדידה החשבונאית למגזר הצמוד במדידה הכלכלית). שינויים נוספים הינם: אי הכללת הפסדים או רווחים כתוצאה משינויים בשווי השוק של איגרות חוב במט"ח או צמודות מדד; הוספת רכוש קבוע במט"ח כנכס כספי; העברת חובות פגומים לא צוברים במט"ח למגזר הצמדה שקלי והוספת חשיפת המט"ח בקופת הפיצויים לעובדי הבנק - ב.ל.ד. (בפוזיציות החשבונאיות נרשם רק הפער שבין העתודה ליעודה בקופה). החיסוי על הפוזיציה המבנית במט"ח הנובעת מההשקעה ב-אי די בי ניו יורק בוטל על מנת לצמצם את רגישות יחס ההון לשינויים בשערי חליפין. תמהיל ההשקעה במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלבנטיים. החשיפה נמדדת בכל מטבע מהותי בנפרד.

התפלגות השקעת ההון בפועל ביחס למגבלות שנקבעו (הנתונים מוצגים ביחס להון)

שנת 2018		רבעון ראשון 2019	
טווח החשיפה		טווח החשיפה	
מגזר	מגבלה	סוף שנה	מ-עד
צמוד מדד*	25%-25%	6.4%	4.9%-6.4%
מט"ח	15% - 40%	21.2%	20.4%-21.2%

(1) עיתי חישוב הפוזיציה: הפוזיציה המנוהלת מחושבת על בסיס נתוני ההון בסוף הרבעון החולף בתוספת שינויים שחלו במהלך הרבעון האחרון, עד מועד החישוב. שינויים אלה מבוססים על נתונים לא סופיים, כפי שהם ידועים במועד החישוב. לעומת זאת, הפוזיציה במאזן ההצמדה מחושבת על בסיס נתונים מבוקרים המשמשים במסגרת הדוחות הכספיים.

חשיפות הבסיס הקבוצתיות בטבלה לעיל מבוססות על ממוצע חודשי. עם זאת, ניהול החשיפה בכל חברה בת מהותית מבוצע באופן אפקטיבי ובתדירות שבועית לפחות. להערכת הבנק, החשיפה בבסיסי ההצמדה השונים לסוף תקופת הדיווח מאפיינת את החשיפות במהלך התקופה.

(5) ניהול פוזיציות בתיק למסחר

תיקי המסחר. הקבוצה מבחינה בין חשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפה למסחר. ככלל, חשיפות מסחר קיימות בחברת האם בלבד ומרוכזות ברובן בחדר העסקות כחלק מפעילות הבנק כ"עושה שוק" באג"ח ממשלתי במט"ח ובנגזרים. בחברות הבת מתקיימות מעט לעת חשיפות מסחר בהיקפים לא מהותיים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים.

כאמור, פעילות המסחר מרוכזת רובה בחדר העסקות, המבצע הן פעולות מסחר עם לקוחות ופעולות לגידור הסיכונים והן פעולות לשם יצירת רווח, כחלק מניהול סיכוני השוק. בנוסף, קיים תיק מסחר לא משמעותי במסגרת יחידת ההשקעות.

הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נוספות לפעילות המסחר ולפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות. המגבלות על פעילויות המסחר השונות נקבעו הן במונחים של היקף הפעילות, והן במונחי רגישות לגורמי סיכון בהן הערך בסיכון (VaR) וההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון. המגבלות מנוטרות בתדירות יומית ותוך יומית על ידי יחידות הבקרה בחטיבת שווקים פיננסיים. ראש החטיבה קבע מערכת מגבלות פנימית, במסגרת מגבלות הדירקטוריון, במטרה להתריע מראש על התקרבות למגבלות הדירקטוריון ובכך למנוע חריגות ממגבלות אלה.

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים. הבנק פעיל במגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים בשקלים ובמט"ח, ומשמש "עושה שוק" בחלקם. חלק ניכר מהעסקאות מבוצעות "מעבר לדלפק" (OTC) לפי צרכי הלקוחות וצרכי הבנק. קביעת המחירים לעסקאות אלה מבוצעת על בסיס תשואות ומחירי נכסי הבסיס, בהתבסס על מודלים מקובלים לתמחור ובהתחשב בתנאי התחרות בענף.

חשיפות השוק הנוצרות כתוצאה מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, הן לאינפלציה ושערי חליפין והן לריבית, נכללות במסגרת מגבלות הדירקטוריון השונות. החשיפות לצד נגדי מנוהלות תחת הסכמים להעברה וקיזוז של ביטחונות ומול מסלקות מרכזיות.

בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק את מגוון המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם ואופן הפעילות של הבנק בכל אחד מהם (בין אם עבור לקוחותיו ובין אם עבור עצמו) וכן מגבלת היקף שנועדה לתחום את הסיכון התפעולי הכרוך בפעילות בו. היקף הפעילות במכשיר מסוים אינו מייצג בהכרח את רמת הסיכון הפיננסי הגלומה בו.

כלל החשיפות והעמידה במגבלות הדירקטוריון נמדדות ומבוקרות באופן שוטף על ידי גורמי הבקרה של קו ההגנה הראשון.

ברבעון הראשון של שנת 2019 לא נרשמו חריגות מהותיות ממגבלות הדירקטוריון.

עסקות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעות בחלקן עם תאגידי בנקאיים או עם חברי הבורסה לניירות ערך, המחויבים לעמידה בדרישות של הלימות הון או לעמידה ברמת בטחונות מול הבורסה לניירות ערך, ובחלקן עם לקוחות הבנק האחרים, המחויבים בבטחונות בהתאם לנוהלי הבנק.

פעילות בשוק המעו"ף. הבנק פועל בשוק המעו"ף על מדד המניות עבור לקוחותיו בלבד, תוך שמירת בטחונות בהתאם להנחיות הבורסה לניירות ערך. באופציות על שערי החליפין של הדולר, פועל הבנק בשוק המעו"ף הן עבור לקוחות והן עבור עצמו.

נתונים (חשבונאיים) אודות היקפי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, של הבנק והחברות המאוחדות שלו

31 בדצמבר 2018	31 במרס 2019	
במיליוני שקלים חדשים		
43,932	49,745	נגזרים שאינם למסחר
3,522	3,171	מזה: נגזרים מגדרים
239,163	286,309	נגזרים למסחר
283,095	336,054	סך-הכל סכום נקוב

היבטים חשבונאיים. המדיניות החשבונאית לגבי מדידת ערכם של המכשירים הפיננסיים הנגזרים והתוצאות הנובעות מהם, סוגי העסקאות והמכשירים הפיננסיים הנגזרים, בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, מפורטת בביאורים 1 ד' 6 ו-28 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 (עמ' 107, 186-192).

על פי הנחיות המפקח על הבנקים כאמור, הוגדרו רוב העסקאות שמבצע הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת ניהול סיכוני השוק הנובעים מנכסי הבסיס הפיננסיים שלו (ALM) כ"עסקאות ALM" ולא "עסקאות גידור", מאחר שלפי הנחיות אלו נדרשים קריטריונים מחמירים על מנת שעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים יוכרו כ"עסקאות גידור".

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכוני שוק כאמור מנוהלת על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נקפות לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שהוגדרו כ"עסקאות ALM" מחושבות לפי "שווי ההוגן". לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בנין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות ALM".

הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בביאור 3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 (עמ' 115) וביאור 3 לתמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019 (עמ' 76).

סיכוני אופציות. סיכוני אופציות מתייחסים לאפשרות להפסד הנובע משינויים בנכסי הבסיס והתנודתיות שלהם המשפיעים על שווי של אופציות, לרבות סטיות התקן. הבנק פעיל במגוון סוגי אופציות - אופציות רגילות ואופציות "אקזוטיות" מסוגים מסויימים וכן על מגוון נכסי בסיס (מט"ח וריביות).

דירקטוריון הבנק קבע הנחיות לפעילות המותרת באופציות, הן במונחי נפח כולל והן במונחי ירידת השווי המקסימלית בתרחישי קיצון ובתרחישים מתונים. התרחישים מתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין, במדד ובתנודתיות (Volatility) של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו בנהלי חדר עסקות מגבלות על השינויים המקסימליים בערכו של תיק האופציות, במונחים של מדדי רגישות (Greeks). ברבעון הראשון של שנת 2019 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בנין החשיפה לסיכוני שוק בהתאם לגישה הסטנדרטית, כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208. ההקצאה לסיכוני שוק כוללת:

- סיכוני ריבית ומניות הנובעים ממכשירים בתיק למסחר. סיכון הריבית מחושב על פי שיטת "התקופות לפרעון";
- סיכון שער חליפין בתאגיד הבנקאי כולו (בנטרול פוזיציה מבנית בנין אי די בי ניו יורק, בהתאם לאישור המפקח על הבנקים). בנוסף, עבור כל אחד מהסיכונים לעיל, יתווסף הרכיב האופציונאלי בהתאם לשיטת "דלתא פלוס" של המכשירים הכלולים.

פירוט הקצאת ההון לסיכוני השוק לפי הגישה הסטנדרטית

הקצאת הון ליום		
31 בדצמבר		
2019	2018	
במיליוני שקלים חדשים		
סיכון ריבית*	365	379
סיכון שער חליפין	72	31
סיכון מניות	1	1
סיכון אופציות	24	22
סך-הכל הקבוצה הבנקאית	461	433
הקצאה במונחי נכסי סיכון	3,635	3,412

*כולל סיכון ספציפי בסך של 12 מיליוני ש"ח ו-18 מיליוני ש"ח במרס 2019 ובדצמבר 2018, בהתאמה.

ההקצאה לסיכוני שוק במונחי נכסי סיכון מהווה כ-2.1% מסך נכסי הסיכון ליום 31 במרס 2019, לעומת כ-2.0% ליום 31 בדצמבר 2018.

סיכון ריבית (IRRBB) בתיק הבנקאי

לפרטים בדבר מודלים התנהגותיים כלכליים המשולבים בניהול הסיכון ולפרטים בדבר הנחות התנהגותיות המיושמות באמידת סיכוני הריבית, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 57). למידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 58-59).

סיכון מניות

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 59).

סיכון נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון ליציבות הקבוצה, הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי הנזילות שלה וקושי לעמוד בהתחייבויותיה, בשל התפתחות בלתי צפויה, שכתוצאה ממנה תאלץ הקבוצה לגייס מקורות ו/או לממש נכסים באופן שיגרם לה הפסד מהותי. הבנק קבע מגבלת חשיפה מקסימלית לסיכון נזילות.

יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום			
31.12.2018		31.03.2019	
במיליוני שקלים חדשים			
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)
סך הכל נכסים באיכות גבוהה			
42,830		43,860	
סך הכל נכסים באיכות גבוהה (HQLA)			
תזרימי מזומנים יוצאים			
7,322	116,299	7,544	119,773
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:			
1,797	36,591	1,849	37,633
פיקדונות יציבים			
4,423	42,994	4,559	44,295
פיקדונות פחות יציבים			
1,101	36,714	1,136	37,846
פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)			
39,904	65,051	38,146	63,371
מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:			
פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)			
-	-	-	-
ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים			
39,780	61,916	38,038	59,922
פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)			
123	3,134	108	3,448
חובות לא מובטחים			
33	-	6	-
מימון סיטונאי מובטח			
14,848	65,567	14,710	65,092
דרישות נזילות נוספות, מזה:			
7,510	7,859	7,172	7,325
תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות			
-	-	-	-
תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב			
7,338	57,708	7,538	57,767
קווי אשראי ונזילות			
710	20,320	723	21,235
מחויבויות מימון חוזיות אחרות			
76	2,455	77	2,499
מחויבויות מימון מותנות אחרות			
62,893		61,205	
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים			
תזרים מזומנים נכסים			
2,687	2,687	2,617	2,617
הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)			
18,284	21,776	18,484	21,984
תזרימים נכסים מחשיפות הנפרעות כסדרן			
7,596	9,021	7,218	8,946
תזרימי מזומנים נכסים אחרים			
28,567	33,483	28,319	33,547
סך הכל תזרימי מזומנים נכסים			
סך ערך מתואם		סך ערך מתואם	
42,830		43,860	
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)			
34,326		32,886	
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו			
124.8%		133.4%	
יחס כיסוי נזילות			

סיכון נזילות – גילוי איכותי וגילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA)

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 61-63).

יחס כיסוי הנזילות - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221 בנושא: "יחס כיסוי הנזילות"

לפרטים בדבר הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221, בדבר "יחס כיסוי מילות", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 63).

יחס כיסוי הנזילות בקבוצת דיסקונט

ליום 31 במרס 2019 עמד היחס על 139%, לעומת 134% ביום 31 בדצמבר 2018. יחס הנזילות הממוצע ברבעון הראשון של 2019 עמד על 133% לעומת יחס ממוצע של 125% ברבעון הרביעי של שנת 2018. השיפור ביחס הנזילות, למרות עליה של יותר מ-5 מיליארד ש"ח ביתרות האשראי לציבור, נבע מגידול של כ-2 מיליארד ש"ח בפקדונות הציבור, מעליה במשקל הפקדונות היציבים בסך תזרימי המזומנים היוצאים ומעליה במשקל הנכסים באיכות גבוהה מסך הנכסים הנזילים של הקבוצה. יחס כיסוי הנזילות מתבסס על כרית נזילות גבוהה ואיכותית. כרית הנזילות מתבססת בשקלים על מק"מ, אג"ח ממשלת ישראל ויתרות העו"ש והפיקדונות בבנק ישראל. במט"ח, מתבססת הכרית על אג"ח ממשלת ארה"ב (ב-אי די בי ניו יורק על תיק MBS שמרביתו הונפק על ידי סוכנויות ממשלתיות וסמי ממשלתיות) ועל יתרת עו"ש ופיקדונות בבנק ישראל וב-FED.

פירוט מבנה כרית הנזילות

לרבעון שהסתיים ביום		הנכסים שנכללו	
31.12.2018	31.03.2019		
במיליוני שקלים חדשים			
12,535	12,637	מזומן	כרית 1
22,478	23,111	אג"ח מדינת ישראל/מק"מ	
5,023	5,015	אגח מדינות בחול	
404	866	אגח ריבויניות	כרית 2
1,358	1,167	אגח משכנתאות שהונפקו על ידי תאגיד ציבורי	
897	912	אג"ח תאגידים AA	
135	151	אג"ח תאגידים A	כרית 2 ב
42,830	43,860		סך-הכל

חישוב יחס כיסוי הנזילות הקבוצתי מתבסס על חישוב עצמאי של כל אחת מחברות הקבוצה. הנהלת הבנק הגדירה לכל חברה בקבוצה יעד יחס כיסוי נזילות מינימאלי. העברת נזילות מחברת אי די בי ניו יורק לחברת האם (הבנק) מוגבלים על ידי אסדרה מקומית. ההכרה בעודפי הנזילות של אי די בי ניו יורק במודל הקבוצתי מוגבלות בהתאם. עודפי הנזילות של בנק מרכנתיל דיסקונט, הפועל תחת מסגרת פיקוחית זהה לזו של הבנק, נכללים במודל הקבוצתי. מרבית עודפי הנזילות של הקבוצה מקורם בעודפי הנזילות של הבנק.

התפלגות יחס כיסוי הנזילות לפי ישויות משפטיות בקבוצה (ממוצע לרבעון רביעי)

לתקופה שהסתיימה ביום		
31.12.2018	31.03.2019	
באחוזים		
124.8%	133.4%	קבוצת דיסקונט
136.4%	154.2%	הבנק
110.8%	112.9%	א די בי ניו יורק
133.1%	144.3%	בנק מרכנתיל דיסקונט
124.8%	133.4%	סך-הכל

ריכוז עודפי הנזילות בבנק מאפשר גמישות גבוהה בניהול הנזילות הקבוצתית. בצד הציפיה לניהול עצמאי של סיכון הנזילות על ידי חברות הבת, יכולה הנהלת הקבוצה להעביר נזילות בין חברות הקבוצה.

יחס כיסוי הנזילות במטבעות העיקריים

הבנק מודד גם את יחס כיסוי הנזילות במטבעות העיקריים. ליום 31 במרס 2019 עמד יחס הכיסוי במטבע שקל על 127.1% לעומת 139.1% ביום 31 בדצמבר 2018. הגורמים העיקריים שהביאו לעליה ביחס היו גידול באשראי לציבור ובתזרים היוצא נטו מעסקאות החלף (swap) מט"ח/שקל סמוך לסוף הרבעון. מנגד, חל גידול בתיק פקדונות הציבור אשר קיזז חלק מהירידה. בסך מטבעות החוץ עמד יחס כיסוי הנזילות ליום 31 במרס 2019 על 178.4% לעומת 121.5% ביום 31 בדצמבר 2018. הגורם העיקרי שהביא לעליה ביחס היה גידול בתזרים הנכנס נטו מעסקאות החלף (swap) מט"ח/שקל. במטבע דולר עמד יחס כיסוי הנזילות ביום 31 במרס 2019 על 146.9% לעומת 119.0% ביום 31 בדצמבר 2018. הגורם העיקרי שהביא לעליה ביחס היה גידול בתזרים הנכנס נטו מעסקאות החלף (swap) מט"ח/שקל. במטבע אירו עמד יחס כיסוי הנזילות ביום 31 במרס 2019 על 282.9% לעומת 107.6% ביום 31 בדצמבר 2018. הגורם העיקרי שהביא לעליה ביחס היה גידול בתזרים הנכנס נטו מעסקאות החלף (swap) מט"ח/שקל. לקבוצת דיסקונט עודפי מקורות על פני שימושים במט"ח, בעיקר בדולר ובאירו. בהתאם, הבנק פועל בלהשקיע את עודפי הנזילות בניירות ערך, פקדונות בבנקים ובשוק עסקאות החלף (swap) מט"ח/שקל הבינבנקאי. פעילות זו מאפשרת לבנק לווסת בין שיקולי הנזילות לבין שיקולי התשואה בשימוש בעודפים אלו.

סיכון מימון - נכסים זמינים ולא מוגבלים

הבנק משעבד נכסים מתוך כרית הנזילות למספר צרכים, בדגש על שימוש כבטחונות לפעילות פיננסית מול גופים כגון הבורסה, בנק ישראל וכדומה. ככלל כל הנכסים הנזילים המשועבדים נגרעים מכרית הנזילות במסגרת המדידה היומית, למעט נכסים אשר שועבדו במסגרת הבטחת יכולת מימוש נזילות אשר לא מומשה בפועל. אלו נגרעים רק כנגד ניצול. ביטחונות אשר שועבדו לטובת הבנק אינם מוכרים בכרית הנזילות.

נכסים זמינים ולא מוגבלים

31.12.2018	31.03.2019	
במיליוני שקלים חדשים		
59,928	59,688	סך הנכסים ליום
6,128	6,058	חובת הנזילות
7,562	8,354	מתוכם שועבדו
534	517	מתוכם ניתנו כביטחונות
45,704	44,759	סך הנכסים הזמינים

סיכונים נוספים

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הוא הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או ממשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הסיכון התפעולי שלוב בכל קווי העסקים, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בבנק. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל רמות התפקיד.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים תפעוליים, ובכלל זה אודות סיכוני מעילות והונאות, אודות המשכיות עסקית ואודות סיכוני מיקור חוץ וספקים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (עמ' 65-69).

סיכונים אחרים

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 69-81).

סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר

איזמים במרחב הסייבר

ברבעון הראשון של שנת 2019 לא היו תקרית קיברנטית אחת או יותר שהשפיעו מהותית על המוצרים או השירותים של הבנק או של הקבוצה, על קשריהם עם לקוחות או על התנאים התחרותיים.

לפרטים נוספים בדבר סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (עמ' 71-72).

סיכונים סביבתיים

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 72).

סיכונים משפטיים

לפרטים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 73-74).

סיכוני ציות

פעילות קבוצת דיסקונט מול בנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית. במהלך שנת 2017 התקיימו מגעים שונים בין הבנק לבין משרד האוצר, משרד המשפטים והפיקוח על הבנקים במטרה לגבש כלים לגידור הסיכון הכרוך במתן שירותים לבנקים הפלשתינאים, על ידי מתן כתב התחייבות בגין אי העמדה לדין פלילי ועל ידי מתן כתב שיפוי בגין תביעות כספיות.

במהלך הרבעון השני של שנת 2018 התקבלו בבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים בידי המדינה. בכתב החסינות התחייבה מדינת ישראל, כי לא יוגש כתב אישום כנגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, נושאי המשרה בהם ועובדיהם, בגין עבירות מסוימות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, זאת בקשר עם מתן שירותים לבנקים הפלשתינאים בתקופה החל מיום 28 במרס 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק ואת בנק מרכנתיל דיסקונט בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין חלוט והוצאות משפט) בהן יישאו הבנקים בקשר עם ניהול הליכים אזרחיים או הליכים פליליים (שלא הסתיימו בהרשעה), אשר יינקטו כנגד הבנקים, נושאי משרה בהם או עובדיהם, בקשר עם מתן שירותים לבנקים הפלשתינאים בתקופת החסינות והשיפוי.

התחייבות המדינה לחסינות ושיפוי כאמור, כפופה לסייגים ולתנאים בהם הבנקים נדרשים לעמוד, אשר נקבעו בכתבי החסינות והשיפוי. בהמשך לכך, הבנק פנה למשרד האוצר ולפיקוח על הבנקים בנוגע לעמדתו בקשר להמשך מתן השירותים לבנקים הפלשתינאים בתום תקופת החסינות והשיפוי והצורך במציאת פתרון ממלכתי ארוך טווח בנושא.

ביום 26 ביוני 2018 הודיעה המפקחת על הבנקים לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט כי לא תנקוט צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנקים בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

ביום 21 באוקטובר 2018 פורסמה הודעת מזכיר הממשלה, לפיה הממשלה החליטה להקים חברה ממשלתית בבעלות מלאה של המדינה, אשר תספק שירותי קורספונדנציה למערכת הבנקאות הפלשתינאית, באמצעות הרשות המוניטרית הפלשתינאית, במערך התשלומים בישראל, וזאת כתחליף מסוים לשירות שמספקים חלק מן הבנקים המסחריים כיום, ולנוכח הודעתם בדבר כוונתם להפסיק לספקו.

ביום 20 בפברואר 2019 פנה מנכ"ל משרד האוצר לבנק ועדכן, בין היתר, כי החברה הממשלתית תוכל לספק שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית לכל המוקדם במחצית הראשונה של שנת 2021, וזאת בהערכה זהירה. מנכ"ל משרד האוצר הדגיש כי קיימת חשיבות עליונה לכך שבתקופת הביניים עד לתחילת פעילותה של החברה הממשלתית ימשיך הבנק לספק את השירותים הקורספונדנטים לבנקים הפלשתינאים, וזאת בשם לב לאפשרות הארכת כתיבי השיפוי והחסינות, בהתאם לשיקול הדעת של החשב הכללי והיועץ המשפטי לממשלה. ביום 28 בפברואר 2019 נמסרה לבנק עמדת היועץ-המשפטי לממשלה, לפיה היועץ המשפטי לממשלה הביע נכונות לשקול את הארכת כתב החסינות שניתן לבנק ושעתיד לפקוע ביום 31 במאי 2019 וזאת לפרק זמן של שנה נוספת ובאותם התנאים. כן נמסר כי היועץ ישקול את הארכת כתב החסינות לאחר אישור הקבינט הבטחוני-מדיני, ולאחר שתתקבל החלטה על הארכת כתב השיפוי על ידי החשב הכללי במשרד האוצר לתקופה האמורה. בחודש מרס 2019, הבנק פנה לחשב הכללי וביקש התאמת כתב השיפוי לסיכונים הכרוכים בפעילות. טרם נתקבלה תשובת החשב הכללי.

לפרטים נוספים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 77-74).

עדכון קובץ שאלות ותשובות ליישום צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין 411 בחברות כרטיסי האשראי. ביום 17 באפריל 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח מעודכן של הקובץ. בין היתר עודכנה ההנחיה הנוגעת לחלוקת האחריות בין הבנקים לחברות כרטיסי האשראי לגבי ניטור פעילות בלתי רגילה והעברת דיווח לרשות איסור הלבנת הון. ההנחיה היא שבהנפקה משותפת, חברת כרטיסי האשראי והתאגיד הבנקאי יקבעו ביניהם מי האחראי לניטור הפעילות, כאשר על הצד שאינו אחראי מוטלת החובה לספק לצד האחראי את המידע הרלוונטי על הלקוח שנמצא אצלו.

סיכון התנהגותי (Conduct Risk)

לפרטים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 77).

חשיפה לסיכונים חוצי גבולות

לפרטים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 77-80).

סיכון אסטרטגי

לפרטים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 80).

סיכון מוניטין

לפרטים, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2018, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 81).

תגמולים לנושאי משרה בכירה

לפרטים בדבר תגמולים לנושאי משרה בכירה, בהתאם לאמור בתקנות 21 ו-22 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם", בדוח שנתי 2018 (עמ' 265-267).

● תוספות

לפרטים בדבר קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2017, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 88-96). לפרטים בדבר איגוח, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר פורסם כחלק מדוח שנתי 2017, ואשר עומד לעיון כאמור (עמ' 97).

אבי לוי, סמנכ"ל בכיר
מנהל הסיכונים הראשי

לילך אשר-טופילסקי
המנהלת הכללית

שאול קוברינסקי
יו"ר הדירקטוריון

15 במאי 2019

נספח: מילון מונחים

איכות ניהול	הערכת נאותות ואפקטיביות ניהול הסיכון (אפקטיביות הבקורות).
אינדיקטור (Key Risk Indicator)	אמצעי / מחוון שנועד להציג את מצב החשיפה ביחס לסיכון.
אירוע כשל	אירוע בו התממש סיכון, בין אם נגרם נזק לבנק ובין אם לאו.
אשראי ברוטו	אשראי מאזני וחוף מאזני לפני הפחתת סיכון אשראי (CRM), לפני המרה לאשראי (CCF) ולפני הפרשות להפסדי אשראי.
אשראי חוף מאזני	כולל: מסגרות מחייבות בלתי מנוצלות, ערבויות, אשראים דוקומנטריים ונגזרים.
אשראי מאזני	מסגרות מחייבות - כל מצג שניתן ע"י התאגיד ללקוחו למתן אשראי (מאזני ו/או חוף מאזני) בין בכתב, בין בע"פ ובין בדרך של התנהגות ואשר ניתן לצפות כי לקוח סביר יסתמך על המצג ככזה המחייב את הבנק.
בטוחות / ביטחונות	אשראי (לציבור, ממשלות) ואג"ח.
הפחתת סיכון אשראי (CRM – Credit Risk) (Mitigation)	נכסים שונים (סחירים ושאינם סחירים) המיועדים להבטחת החזר חובות הלקוח, כאשר אינו עומד בהחזרים השוטפים והמוסכמים בינו לבין הבנק.
הפרשות להפסדי אשראי	מקזזי סיכון המותרים עפ"י הוראות באזל II (בעיקר: ביטחונות נזילים משועבדים כנדרש). לפי הוראות אלה הבנק יכול, בעת חישוב דרישות ההון, להפחית את חשיפת האשראי שלו כלפי הצד הנגדי, ובכך להביא בחשבון את השפעת הביטחון.
חוב בהשגחה מיוחדת	עבודה שיוצר הבנק לכיסוי הפסדים צפויים בגין חבויות לקוחותיו. לפי הנחיות בנק ישראל יש לבצע הפרשות פרטניות וקבוצתיות. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני - הפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני וזוהו כפגומים. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - הפרשה בגין קבוצות גדולות של חובות (תקינים ולא תקינים) לרבות הפרשות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיר הנמדדות בשיטת "עומק הפיגור".
חוב נחות	חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם חולשות אלה לא יטופלו, התוצאה עלולה להיות הרעה בסיכויים לפירעון האשראי או במעמדו של התאגיד הבנקאי כנושה.
חוב פגום	חוב שמוגן באופן בלתי מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס של הביטחונות ושל יכולת החזר של החייב, ולפיכך קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים אם הליקויים לא יתוקנו. נדרש שתהיה חולשה מוגדרת היטב אשר מסכנת את מימוש החוב.
יחס כיסוי הנזילות (LCR)	חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את הסכומים המגיעים לו ובמועד שנקבע על פי הסכם החוב.
יעד עסקי	היחס בין מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לסך תזרים המזומנים היוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדרים הבאים.
יתרת חוב רשומה	מטרה עסקית המוגדרת במונחים כמותיים או איכותניים, ובכפוף למגבלות התיאבון לסיכון.
מבחן קיצון מקרו כלכלי אחיד	יתרת חוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות או עלויות נדחות שנזקפו לחוב וטרם הופחתו בניכוי כל חוב שנמחק חשבונאית. ריבית שלא הוכרה, או הוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה, לא תיכלל ביתרת החוב הרשומה.
מבחני רגישות	מבחן הקיצון שמפרסם הפיקוח על הבנקים, המבוסס על תרחיש אחיד לכלל המערכת הבנקאית ועל פרמטרים מקרו כלכליים שגיבש הרגולטור.
מגבלה (פנימית)	שיטה שבאמצעותה אומדים את השפעתו של שינוי בגורם סיכון יחיד (Single Factor), או במספר גורמי סיכון, על מצבו הפיננסי של התאגיד הבנקאי (לדוגמא, בסיכונים שוק - ירידה חדה בשיעור הריבית, בסיכונים אשראי - ירידה חדה במחירי הדיר).
מתווה הון	היגד הנקבע על ידי הבנק, המהווה גבול לפעילות במסגרת התיאבון לסיכון.
	תוכנית מפורטת של תחזית יחסי ההון לשנים הקרובות, הכוללת את ההנחות ששימשו לתחזית, תיאור השפעות הצפויות על שכבות ההון ויחסי ההון, ניתוחי רגישות לסיכונים העיקריים, ועמידה של הבנק ביעדי ההון. מתווה ההון מהווה בסיס לקביעת המלצה להנהלה ולדירקטוריון בדבר יעדי הון של תוכנית העבודה, ובכלל זה הכרית ההונית, תקציב נכסי הסיכון, הנפקות הון וחלוקת דיבידנד.

נספח: מילון מונחים (המשך)

נגזרים מעבר לדלפק (Over The Counter - OTC)	עסקאות בנגזרים אשר אינן נסחרות בבורסה רשמית, והבנק הינו צד לעסקה.
ניטור יחסי ההון	מעקב אחר השינויים בנכסי הסיכון ובסיס ההון של הקבוצה והערכת העמידה ביעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.
סף התרעה	נועד להצביע על החשיפה לסיכון כאשר היא מגיעה לרמה מסוימת לפני המגבלה.
פרופיל סיכון	הערכת הסיכון המצרפי הגלום בחשיפות ובפעילות של הבנק.
תיאבון לסיכון (Risk Appetite)	משקף את טעמי הסיכון של התאגיד, ועקבי עם האסטרטגיה העסקית, תכנון ההון, תכנון הנזילות ומקורות המימון של התאגיד. התיאבון לסיכון כולל מגבלות כמותיות ויעדים איכותיים המתווים את קביעת המדיניות העסקית הקבוצתית בתחומי הסיכון השונים, ומהווה כלי מרכזי של הדירקטוריון לפיקוח ובקרה על פרופיל הסיכון של התאגיד.
תיק זמין למכירה	ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר.
תיק למסחר	מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות עם כוונת מסחר, לצורך מכירה חוזרת בטווח זמן קצר, ו/או מתוך כוונה להרוויח משינויי מחירים ממשיים או צפויים בטווח קצר או ללכוד רווחי ארביטראז'. כדי שמכשיר פיננסי יחשב כחלק מהתיק למסחר עליו להיות חופשי מאמנה כלשהי המגבילה את סחירותו או שקיימת אפשרות לגדרו באופן מלא.
תיק לפדיון	ניירות ערך אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקם לטווח ארוך/ עד למועד הפדיון. התיק מוצג לפי שיעור התשואה לפדיון, הגלום בו מיום קנייתו.
תרחישי קיצון (Stress Tests)	שיטה לניהול סיכונים המשמשת להערכת השפעותיו הפוטנציאליות של אירוע ספציפי ו/או שינוי במערך משתנים פיננסיים על מצבו הכספי של תאגיד בנקאי. באופן מסורתי, הדגש בתרחישי קיצון הוא על אירועים חריגים אך מתקבלים על הדעת.
Credit Conversion - CCF Factors	המרה של פריטים חוץ מאזניים לשווה ערך לאשראי - לפי הגישה הסטנדרטית של באזל I, פריטים חוץ מאזניים מומרים לשווה ערך חשיפות אשראי באמצעות שימוש במקדמי המרה לאשראי.
Credit Support Annex - CSA	נספח להסכם ISDA המסדיר את נושא הבטוחות בגין עסקאות בנגזרים מול הצד הנגדי. בנספח זה נקבע סכום סף המשקף את החשיפה המרבית לה מוכן כל אחד מהצדדים הנגדיים להיחשף, ללא בטוחות.
International Swaps - ISDA and Derivatives Association	הסכם בינלאומי המאפשר קיזוז של התחייבות ודרישות הדדיות שמקורן בעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק, במקרה של חדלות פירעון צד נגדי.
Foreign Account - FATCA Tax Compliance Act	במטרה להפחית את העלמות המס על ידי משלמי מסים אמריקאים, בשנת 2010 חוקק בארה"ב ה-Foreign Account Tax Compliance Act (לעיל ולהלן "FATCA"). מכה ה-FATCA חויבו גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב לזהות ולדווח לרשויות המס בארה"ב על כל מי שהינו אזרח ארה"ב או תושב ארה"ב המחזיק אצלם חשבון פיננסי. האסדרה נכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2014. יישום האסדרה מבוצע במדינות רבות, לרבות ישראל, במסגרת הסכם בין מדינות שחתם בין ישראל וארה"ב.